

povinnost zaplatit soudní poplatek, a nelze tak aplikovat ust. § 10 odst. 1 věta první zákona o soudních poplatcích ani ust. § 10 odst. 2 citovaného zákona. K nálezu Ústavního soudu, jehož aplikace se žalobkyně a) dovolává, pak uvedl, že závěr zde obsažený není možné bez dalšího aplikovat na danou věc, neboť na rozdíl od případu řešeného Ústavním soudem uplatnila žalobkyně a) svůj nárok rovnou u soudu, aniž by předtím probíhalo správní řízení u ERÚ, který by věc odložil z důvodu vlastní věcné nepříslušnosti. Žalobkyně a) tudíž nebyla nucena uplatnit identický nárok u okresního soudu, jako tomu bylo v případě posuzovaném Ústavním soudem. Zaplacení soudního poplatku tak bylo podmínkou řízení, a soud postupoval správně, když žalobkyni a) vyměřil poplatkovou povinnost. Za nastalé situace není možno použít žádné ustanovení zákona o soudních poplatcích, na jehož základě by bylo možné vrátit žalobkyni a) celý soudní poplatek. Poukázal přitom na nutnost předvídatelnosti práva. Nadto zdůraznil, že žalobkyně a) neuplatnila proti usnesení ze dne 14. 4. 2020, č. j. 9 C 80/2016-770, o vrácení části soudního poplatku, řádný opravný prostředek.

4. Proti usnesení podala žalobkyně a) včasné i přípustné odvolání a navrhla, aby odvolací soud změnil napadané usnesení tak, že návrhu na vrácení zbytku soudního poplatku vyhověl. Zopakovala přitom svou argumentaci, založenou na citovaném nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 124/20, který je dle jejího názoru závazný i pro soudy rozhodující v tomto řízení. Jelikož soud prvního stupně tento závazný právní názor nerespektoval, porušil princip rovnosti, a zatížil tak řízení vadou. Dále poukázala na usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. 6. 2020, sp. zn. 17 Co 248/2019, s nímž se soud prvního stupně nijak nevypořádal, ačkoli se jednalo o zcela totožný průběh řízení. Tím porušil zásadu legitimního očekávání zakotvenou v ust. § 13 občanského zákoníku. Své legitimní očekávání doložila dalšími rozhodnutími obecných soudů v obdobných věcech, a to usneseními Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 12. 8. 2020, č. j. 9 C 112/2016-298, a ze dne 20. 8. 2020, č. j. 26 C 289/2017-168, a usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 8. 2020, sp. zn. 8 Co 285/2020. Co se týče argumentace soudu prvního stupně, že žalobkyně a) nevyužila svého práva podat odvolání proti usnesení o vrácení části soudního poplatku, uvedla, že tato skutečnost je bez významu, neboť se jedná o procesní rozhodnutí, kde se neuplatní překážka *rei iudicatae*. Nadto doplnila, že po pravomocném zastavení řízení požádala pouze o vrácení části zaplaceného soudního poplatku dle ust. § 10 odst. 3 zákona o soudních poplatcích, o níž bylo soudem prvního stupně rozhodnuto tak, že jí bylo plně vyhověno. Žalobkyně a) tak neměla jakýkoli důvod podávat proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek. Teprve až po vydání citovaného nálezu Ústavního soudu požádala o vrácení zbývající části soudního poplatku, tedy té části poplatku, o níž doposud nebylo rozhodnuto. Předchozí pravomocné rozhodnutí ve věci vrácení soudního poplatku tak dle jejího názoru nemůže být překážkou pro rozhodnutí o vrácení zbývající části soudního poplatku. Soud je proto dle ust. § 10 odst. 1 a 2 zákona o soudních poplatcích povinen vrátit jí i dosud nevrácenou část soudního poplatku.
5. Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadené rozhodnutí dle § 212 a § 212a odst. 1, 5 a 6 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), a aniž bylo třeba nařizovat jednání (§ 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř.), dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.
6. Podle § 10 odst. 1 věty první zákona o soudních poplatcích soud vrátí poplatek z účtu soudu, jestliže jej zaplatil ten, kdo k tomu nebyl povinen. Dle ust. § 10 odst. 10 zákona o soudních poplatcích poplatek ani přeplatek na poplatek nelze vrátit po uplynutí 10 let od konce kalendářního roku, v

němž byl zaplacen. Lhůta neběží, je-li řízení podle zvláštního právního předpisu přerušeno.

7. Odvolací soud je proto přesvědčen, že s ohledem na specifickou procesní situaci, která v tomto řízení nastala, je nutno posoudit otázku vrácení celého soudního poplatku obdobně jako učinil Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 19. 5. 2020, sp. zn. III. ÚS 124/20 (dále jen „předmětný náleží ÚS“), byť se nejedná o zcela totožnou situaci.
8. Postup žalobkyně, kdy se v roce 2016 obrátila se svou žalobou na soud, byl zcela v souladu s tehdejší převažující judikatorní praxí, i když judikatura stran posuzování pravomoci v daném typu sporu nebyla zcela nejednotná. V posuzovaném případě nejprve soud prvního stupně zamítl námitku nedostatku pravomoci soudu (usnesení ze dne 27. 12. 2016, č. j. 9 C 80/2016-286), odvolací soud měl opačný názor (č.l. 330), který však byl zvrácen usnesením Nejvyššího soud ze dne 24. 4. 2018, č. j. 23 Cdo 4165/2017-494. Až usnesením zvláštního senátu ze dne 15. 1. 2019, č. j. Konf 45/2017-14, bylo postaveno najisto, že k projednání a rozhodnutí těchto sporů je dána pravomoc ERÚ, nikoli soudů v občanském soudním řízení. S ohledem na nejednoznačnou situaci ohledně pravomoci tak odvolatelce nelze klást za vinu, že svůj nárok uplatnila u soudu, když mohla důvodně očekávat, že soud o její věci s největší pravděpodobností rozhodne (na rozdíl od ERÚ, který svou kompetenci k projednání dané věci popíral). Odvolací soud se proto přiklání k argumentaci Krajského soudu v Ústí nad Labem, dle něhož není věcného rozdílu mezi tím, byla-li žaloba podána k soudu z důvodu chybného rozhodnutí správního orgánu, nebo z důvodu tehdejší konstantní judikatury, která utvrzovala účastníky v jejich legitimním očekávání, že k rozhodování daného typu sporu je dána pravomoc soudů v občanském soudním řízení (*viz usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. 6. 2020, č. j. 17 Co 248/2019-132*). Ostatně, přestože Ústavní soud řešil v předmětném nálezu nikoli zcela totožnou situaci, sám konstatoval, že pro posouzení věci je „podstatný důsledek spočívající v tom, že stěžovatelce nelze vytknout žádné pochybení v jejím postupu a navzdory tomu jí nebyl vrácen celý uhrazený soudní poplatek, který by však vůbec nemusela hradit, pokud by mezi zmíněnými státními orgány nevznikl popsáný názorový nesoulad“ (*viz předmětný náleží, bod 30*). Popsané kritérium je tak ve své podstatě naplněno i v posuzovaném případě, jelikož nevznikl-li by mezi státními orgány spor o pravomoc, lze předpokládat, že by se žalobkyně a) domáhala svého nároku u ERÚ, a nemusela by tak hradit soudní poplatek za civilní řízení. Ustanovení § 10 odst. 1 zákona o soudních poplatcích tudíž lze po vzoru Ústavního soudu aplikovat i na posuzovanou situaci, kdy povinnost žalobkyně a) k zaplacení soudního poplatku za žalobu nebyla s ohledem na výjimečné okolnosti případu vůbec dána.
9. Jde-li o argument soudu prvního stupně, že žalobkyni a) je třeba klást k tíži nevyčerpání řádného opravného prostředku proti usnesení o vrácení části soudního poplatku (tj. soudního poplatku sníženého dle ust. § 10 odst. 3 zákona o soudních poplatcích o 20 %), odvolací soud jej v daném případě nepovažuje za relevantní. Z obsahu spisu vyplývá, že dne 14. 4. 2020 požádala žalobkyně a) o vrácení poměrné části soudního poplatku, čemuž soud prvního stupně plně vyhověl, když svým usnesením ze dne 14. 4. 2020, č. j. 9 C 80/2016-770, rozhodl o vrácení části soudního poplatku ve výši 2 429 363 Kč. Za tohoto stavu žalobkyně a) nebyla subjektivně oprávněná podat proti tomuto usnesení prvostupňového soudu odvolání, když jí bylo v plném rozsahu vyhověno. O nevrácení zbývajících částí soudního poplatku, které by případně mohla odvolatelka napadnout opravným prostředkem, totiž soud v tomto usnesení nerozhodl, když vrácení této části soudního

poplatku ani nebylo předmětem žádosti. Již z těchto okolností lze dovodit, že překážka *rei iudicatae* v daném případě nebyla dána, čehož si koneckonců byl vědom i soud prvního stupně, když žádost věcně projednal, namísto aby řízení zastavil pro nedostatek podmínky řízení v podobě uvedené překážky.

10. Vzhledem k tomu, že žalobkyně a) zaplatila soudní poplatek za žalobu ve výši 3 036 704,80 Kč (*č.l. 121*), a doposud jí byla vrácena pouze jeho část ve výši 2 429 363 Kč (*č. l. 773*), činí nevrácená část soudního poplatku, na niž má žalobkyně a) nárok, částku ve výši 607 341,80 Kč.
11. Z popsaných důvodů proto odvolací soud napadené usnesení dle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. změnil tak, že žalobkyni a) se vrací nevrácená část soudního poplatku ve výši 607 341,80 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **není** dovolání přípustné (§ 238 odst. 1 písm. i/ o. s. ř.).

Praha 7. října 2020

JUDr. Blanka Kapitánová v. r.
předsedkyně senátu